

УДК 328.185

Валентина Петрівна ЯЦЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

*доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Трансформаційні зміни в суспільстві породжують необхідність пошуку нових способів протидії корупції в Україні. Постійні опитування українців показують, що вони вважають корупцію однією з найбільших проблем у державі. Наприклад, десь практично 69 % населення держави вважає корупцію однією із серйозних проблем, а 22,2 % вважає її скоріше серйозною проблемою. При цьому, серед сфер у яких рівень корупційних проявів є найвищим виділяють митницю – 4,5%, прокуратуру – 3,84%, суди – 3,97%, поліцію – 3,98%. Цікавим є той факт, що до даного переліку потрапила і сфера охорони здоров'я з досить високим відсотком проявів корупції – 4,32% по п'ятибальній шкалі[1]. Безперечно, ні для кого не секрет, що більшість затрат на медичні послуги проходить повз касу медичних закладів. Не рідкі випадки, коли лікарі озвучуючи необхідну суму прямо називають номери власних карток і чекають відповідних надходжень. А людина, яка потрапила в біду і перебуваючи в напруженому емоційному стані готова віддати останнє, щоб гарантовано отримати належну медичну допомогу. Інший спосіб отримання грошей від пацієнтів – співпраця з окремими аптеками. Також серед ситуацій, що викають в даній сфері можна виокремити нав'язливі «добровільні» благодійні внески; отримання необхідного рецепту від лікаря; порушення при здійсненні закупівлі ліків; корупційні прояви при призначенні на посади, при призначенні певних аналізів чи надання окремих видів медичних послуг та ін.

Серед обставин, які сприяють корупційним ризикам в сфері охорони здоров'я, доцільно виокремити наступні:

- *соціально-економічні*: диспропорція між низьким рівнем заробітних плат лікарів і реальними витратами на задоволення власних потреб;
- *політичні*: зміна політичних сил, які перебувають при владі, може призвести до непередуманих змін у пріоритетах розвитку системи

охорони здоров'я, створюючи додаткове навантаження на співробітників. У політичному аспекті суспільство вказує на низький рівень фінансування охорони здоров'я як причину корупції, що істотно впливає на доступність медичних послуг;

- *функціональні*: корупційні ризики в медичних закладах пов'язані з функціональними обов'язками співробітників, які мають прямий контакт з пацієнтами, працюють з конфіденційною інформацією, вирішують проблеми, пов'язані зі здоров'ям і життям;

- *загальне ставлення суспільства до корупції* [2].

Таким чином прояви корупції помітні, але не має випадків притягнення винних до відповідальності. Крім того, на фоні постійних розмов про наявність проблем в сфері охорони здоров'я відсутні конкретні пропозиції щодо врегулювання даної проблеми. Така ситуація є незбагненою та потребує негайного врегулювання. Відповідно до норм діючого законодавства лікар може бути суб'єктом корупційного правопорушення. Однак, насамперед, існує потреба в створенні превентивних методів, за допомогою яких можливо вплинути на проблему. Наприклад запровадження декларування для даної категорії осіб. Проте проблема полягає в тому, що лікарі не відносяться до жодного виду суб'єктів на яких розповсюджується дія антикорупційного законодавства [3].

Ще одним способом вирішення проблеми є запровадження загального страхування для громадян України та визначення чіткого переліку послуг, що надаються в медичних закладах та їх вартості. І окремо слід приділити більше профілактичній роботі серед населення та медичного шляхом створення соціальних роликів про недопустимість будь-яких корупційних проявів та висвітлення питань, пов'язаних з відповідальністю особи.

Список бібліографічних посилань

1. Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття поширеність. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/Corruption_Survey_2020_Presentation_Info-Sapiens.pdf.
2. Де починається корупція в медицині і як її побороти? URL: <https://www.apteka.ua/article/443532>.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 №1700-VII. / *Законодавство України. Веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

Одержано 19.11.2021